

H o v o r n a .

O procentním systému odměny zaměstnanců v živnosti hostinské.

V červenci b. r. byly zájemcům rozeslány sněmovní tisky čís. 1356 a 1359 z 10. května 1938 (IV. volební období, 7. zasedání), návrhy poslanců Tayerleho a Macouna na vydání zákona, kterým se upravuje odměna zaměstnanců v živnosti hostinské a jiných podobných podnicích. O tomto návrhu zákona, který byl vypracován v dohodě českého ústředního svazu hostinského pomocnictva Canymed se Svazem německým, přinesl již denní tisk kratší zprávy (viz Lidové noviny č. 359, Prager Tagblatt čís. 156, 164, 168, Hostimil č. 27, 28, Telegraf čís. 180, 183, 189, 194, 197, Hostinské listy čís. 15).

Návrh zákona obsahuje kromě třinácti stručných paragrafů kratší důvodovou zprávu, která dovozuje, že dosavadní způsob úplaty za práci zaměstnanců hostinských ve formě zpropitného jest nejen předmětem opětných stesků zaměstnanců, ale i poškozováním cizineckého ruchu, poněvadž v západních zemích Evropy vybírá se již od let odměna pro zaměstnance v živnosti hostinské přírážkou k účtu zákazníka.

V jednotlivostech uvádí pak návrh zákona toto:

§ 1: nařizuje podnikatelům živnosti hostinské, hotelierům, kavárníkům, hostinským, provozovatelům pensionátů a jiných podniků, v nichž se podávají hostům jídla a nápoje, vybírání přírážky pro zaměstnance k účtu zákazníků (hostů) v určité přesně stanovené výši. Výpočet podniků jest, jak plyne ze slova „jako“, uveden pouze příkladem, z čehož nutno usuzovati, že předpisy návrhu zákona platí i pro jiné podniky podobné, jako cukrárny, automaty, bufety, společné kuchyně a pod., ač-li se v podnicích takových neobsluhují zákazníci (hosté) sami aneb nemá-li podnikatel zaměstnanců. V těchto případech nesmí býti přírážka vůbec vybírána (§ 1, odst. 2 osnovy).

Podle § 2 návrhu nesmí zaměstnavatel odměňovati zaměstnance zpropitným, které platí zákazníci (hosté) obsluhujícím zaměstnancům, kteří také nesmí požadovati za svůj výkon zvláštní odměny.

Ustanovení § 3 stanoví pak přesnou výši přírážky k účtu. Tato činí:

a) v kavárnách, přepychových a zábavních místnostech	15%„
b) v hotelích a hostincích za ubytování	20%
účtu za jednu noc; 15% při delším ubytování.	
c) ve všech ostatních případech	10%„

Přírážka se patrně rozumí k cenám čistým, jinými dávkami nezátíženým.

Předpisy §§ 4 a 5 nařizují také zvláštní vyznačení přírážky na příslušných dokladech účetních (účtech, účtenkách nebo stvrzenkách), dále upozornění zákazníků zvláštní, v místnosti vyvěšenou vyhláškou, na zákaz zpropitného a na připočítávání přírážky k účtu. O přijatých přírážkách musí zaměstnavatel vésti účetní záznamy a starati se o řádné a úplné jich rozdělení mezi zaměstnance.

Ustanovení § 6 návrhu je známostí bolestí, neboť vymezuje okruh zaměstnanců, jimž přísluší nárok na podíl z vybrané přírážky. Návrh mluví o osobách, jimž přísluší přímá obsluha hostů a uvádí opět příkladmo tyto osoby: vrchní číšník, číšník, který přijímá peníze, obvodní číšník, dále číšník, číšnice, učeň, jídlonosič, pokojská, vrátný, hotelový zřízenec, obsluhující hosty.

§ 7 stanoví, že klíč pro rozdělování vybrané přírážky bude určen kolektivní smlouvou pracovní, nestane-li se tak, rozhodne o něm ministerstvo sociální péče po vyslechnutí odborových organizací hostinského pomoci.

§§ 8, 9 a 10 obsahují předpisy k ochraně práv zaměstnanců a nesmí podle nich zaměstnavatel srážeti ze zaměstnancova příjmu paušální odškodné za rozbití nádobí, předplatné na časopisy, zápalky, čištění místností a jiné. Přírážky k účtu, které zaměstnavatel od hostů vybral, jsou statkem zaměstnavateli svěřeným a případné provinění zaměstnavatele mohlo by proto zakládati trestný čin.

Podle § 11 trestají se přestupky zákona okresním úřadem pokutou od 200—10.000 Kč.

Podle § 12 nepostihuje daň z obratu přírážku k účtu a podle § 13 nabude zákon účinnosti dva měsíce po vyhlášení.

K problému, o němž jde, nezaujaly právnické časopisy ještě bližšího stanoviska. Velmi zajímavý referát Ústředny obchodních a živnostenských komor, který shrnul přehledně předpisy práva francouzského (zákon z 19. VII. 1933, J. O. z 21. VII. 1933, čís. 169, str. 7591, vládní dekret ze dne 4. VI. 1936, J. O. z 6. VI. 1936, čís. 132, str. 6030, pak švýcarského), výnos spolkové rady ze dne 12. VI. 1934, práva řeckého (zákon ze dne 13. XI. 1927, čís. 279, str. 2063 E. t. k.), doporučuje, aby procentní systém zpropišného byl uskutečněn prozatím jen jako fakultativní v rámci dobrovolných dohod mezi zaměstnavateli a zaměstnanci nebo v rámci kolektivních smluv, po př. služebních řádů pro jednotlivé podniky v těch místech, kde úprava taková se bude jevití účastněným vhodnou. Bylo by dobře, aby příslušné dohody nebo řády byly předkládány k úřednímu schválení živnostenskému úřadu. Při vypracování těchto dohod mělo by býti těženo ze vzorů a zkušeností nabytých v cizině.

Není bez zajímavosti, že přírážky k účtům ve smyslu vládního návrhu, byly o sokolských dnech sletových zavedeny, ovšem jen na zkoušku, v předních restauracích a kavárnách pražských a že zprávy o zkušenostech tu nabytých se rozcházejí. Generální sekretář Ganymedu, Čeněk Mottl, v Prager Tagblattu z 15. VII. 1938, č. 164 uvádí, že výsledky byly pro zaměstnance, hosty a zaměstnavatele velmi uspokojivé. Hostinské Listy moravské ze dne 1. srpna 1938, č. 15, naproti tomu píší, že s procentním systémem nebylo spokojeno mnoho samých číšníků. Stěžovali si hlavně ti snaživější, že jsou poškozováni na úkor číšníků pohodlnějších. Také Zemský svaz českých společenstev hostinských v zemi Moravskoslezské má podati dobrozdání v této věci. Proto vyzval všechna společenstva, která sdružuje, k podání jasného prohlášení o návrhu, jehož doslovné znění současně společenstvům zaslal.

Návrh poslanců Tayerleho a Macouna byl přidělen iniciativnímu výboru poslanecké sněmovny, který má po prázdninách rozhodnouti, zda-li bude přikázán sociálně-politickému výboru nebo jinak vyřízen.

Dr. Alois Chytil.